

CYNGOR BRO MORGANNWG

Cofnodion Cyfarfod Hybrid Arbennig a gynhaliwyd am Arbennig am 6.30 p.m. ar 13 Ionawr, 2025.

Mae'r Agenda ar [gael yma](#).

Mae recordiad y cyfarfod ar [gael yma](#).

Yn Bresennol: Y Cynghorydd Elliot Penn (Maer); Cynghorwyr Anne Asbrey, Julie Aviet, Gareth Ball, Rhiannon Birch, Bronwen Brooks, Gillian Bruce, Ian Buckley, Lis Burnett, Samantha Campbell, George Carroll, Christine Cave, Charles Champion, Janice Charles, Millie Collins, Marianne Cowpe, Pamela Drake, Anthony Ernest, Christopher Franks, Wendy Gilligan, Russell Godfrey, Emma Goodjohn, Stephen Haines, Howard Hamilton, Sally Hanks, William Hennessy, Nic Hodges, Mark Hooper, Catherine Iannucci-Williams, Gwyn John, Dr. Ian Johnson, Susan Lloyd-Selby, Belinda Loveluck-Edwards, Julie Lynch-Wilson, Kevin Mahoney, Naomi Marshallsea, Michael Morgan, Jayne Norman, Helen Payne, Sandra Perkes, Ian Perry, Joanna Protheroe, Ruba Sivagnanam, Carys Stallard, Neil Thomas, Rhys Thomas, Steffan Wiliam, Margaret Wilkinson, Edward Williams, Mark Wilson a Nicholas Wood.

740 CYHOEDDIAD –

Cyn cychwyn busnes y Pwyllgor, darllenodd y Maer y datganiad a ganlyn: "A gaf i atgoffa pawb sy'n bresennol y bydd y cyfarfod yn cael ei ffrydio'n fyw yn ogystal â'i recordio trwy'r rhyngwrdd ac mae'r recordiad hwn wedi'i archifo i'w weld yn y dyfodol".

741 YMDDIHEURIADAU AM ABSENOLDEB –

Derbyniwyd y rhain gan Gynghorwyr Vince Driscoll, Robert Fisher ac Ewan Goodjohn.

742 DATGANIADAU BUDDIANT –

Datganodd y Cynghorwyr J. Aviet, W. Hennessy, M. Wilkinson a J. Lynch-Wilson fuddiant personol yn Eitem 3 ar y Rhaglen yn yr ystyr eu bod yn denantiaid i'r Cyngor ond nad oedd hyn yn cyfateb i fuddiant sy'n rhagfarnu o ystyried paragraff 19.3.3 (ii) (A) o God Ymddygiad y Cyngor. Gwnaeth y Cynghorydd H. Payne ddatganiad o ddiddordeb yn Eitem 3 ar yr Agenda fel un o weithwyr Llamau a chaniatawyd caniatâd arbennig gan y Pwyllgor Safonau i siarad a phleidleisio ar faterion cyffredinol.

743 CYNIGION CYLLIDEB Y CYFRIF REFENIW TAI TERFYNOL (CRT) 2025/26, GOSOD RHENTI 2025/2026 A CHYNLLUN BUSNES CYFRIF REFENIW TAI 2025/26 (REF) –

Dywedodd yr Arweinydd, wrth gyflwyno'r cyfeiriad, fod yr adroddiad yn manylu ar gynigion cyllideb terfynol y cyfrif refeniw tai ar gyfer 2025/26 gyda'r cynllun hefyd yn ymgorffori rhagolwg ariannol manwl ar ffurf model ariannol 30 mlynedd. Roedd yr adroddiad, meddai'r Arweinydd, wedi cael ei ystyried gan y Pwyllgor Craffu Cartrefi a Chymunedau Diogel ar 8 Ionawr 2025 a oedd wedi nodi'r adroddiad, roedd hefyd wedi bod yn bresennol yn y cyfarfod ynghyd â nifer o Aelodau'r Cabinet. Yn dilyn hynny, cynigiodd yr Arweinydd yr argymhellion yn y cyfeiriad a'r adroddiad ac eiliwyd hyn gan y Cynghorydd Brooks.

Dywedodd Cadeirydd y Pwyllgor Craffu Cartrefi a Chymunedau Diogel wrth y Cyngor fod y mater wedi cael ei ystyried gan y Pwyllgor yn wir gyda rhai cwestiynau'n cael eu gofyn ynghylch a fyddai'r tai yn cael eu hadeiladu yn y lle cywir, yn fforddiadwy, a beth fyddai tenantiaid yn ei gael ohono. Dywedodd y Cynghorydd Haines hefyd fod ganddo bryderon gan nad oedd tystiolaeth y gallai ddod o hyd iddi yn y cynllun o ran a fyddai'r adeiladau oedd i'w hadeiladu yn yr ardaloedd cywir ac y byddai'r cynnydd mewn rhenti ynghyd â'r argyfwng costau byw presennol yn cael effaith andwyol ar denantiaid.

Gofynnodd y Cynghorydd Dr. Johnson ynghylch pa gamau a gymerwyd o ran mynd i'r afael ag ôl-ddyledion rhent a dywedodd yn ei farn ef y byddai tenantiaid presennol yn talu, drwy'r cynnydd mewn rhenti, am gostau tai yn y dyfodol o ganlyniad i'r cynigion. Roedd hefyd yn pryderu am gyfradd y cynnydd mewn rhenti, a chan nodi'r cap a osodwyd gan Lywodraeth Cymru, dywedodd fod cynnydd o'r fath yn uwch na'r gyfradd chwyddiant ac nad oedd wedi cael ei berswadio eto gan y dadleuon o blaid y cynigion yr oedd yn eu hystyried yn wan.

Gofynnodd y Cynghorydd Franks am gadernid y cynigion nad oeddent yn foddhaol yn ei farn ef, gan ystyried penderfyniadau eraill a wnaed gan gyfeirio at yr orsaf fysus heb fysus a'r taliadau parcio ceir heb eu croesawu.

Dywedodd y Cynghorydd Perry, wrth nodi pryderon yr Aelodau, fod ei gymuned yn brin iawn o fannau agored cyhoeddus gyda'r holl ddatblygiadau adeiladu'n cael eu cynnig.

Dywedodd y Cynghorydd Carroll y dylai'r Cyngor nid yn unig wneud penderfyniadau ar gyllideb a ffioedd ond hefyd ar y ffeithiau ar y pryd ac y byddai'r cynigion heddiw yn effeithio ymhellach ar yr argyfwng costau byw.

Dywedodd y Cynghorydd Payne ei bod yn bwysig bod y Cyngor yn adeiladu ar gyfer y dyfodol gan ei bod yn gweld pobl yn ei chael yn anodd bob dydd ddod o hyd i lety.

Dywedodd y Cynghorydd Perkes, yr Aelod Cabinet dros Dai Sector Cyhoeddus ac Ymgysylltu â Thenantiaid, fod trafodaeth dda wedi digwydd yn y Pwyllgor Craffu lle'r oedd wedi esbonio'n fanwl yr angen am fwy o dai Cyngor yn y Fro, ei bod hefyd wedi gwahodd yr Aelodau i weld y gwaith ôl-osod a wnaed hyd yma a bod hynny wedi'i gynllunio ar gyfer y dyfodol. O ran cyllid, roedd yn bwysig nodi bod gan y Cyngor

gostau eraill i'w hystyried, fel gorfod cyllidebu ar gyfer costau cynnal a chadw eiddo yn ogystal â rhoi cymorth gyda chyngor ariannol i denantiaid.

Dywedodd y Cynghorydd Wilson, sydd hefyd yn Aelod Cabinet, ei fod wedi bod yn bryderus am gost atgyweirio tai ac wrth gyfeirio at y cynllun 30 mlynedd dywedodd fod sicrhau bod adeiladau'n ddiogel yn hanfodol ond bod cost i hyn. Dywedodd y byddai datgarboneiddio hefyd yn gwella effeithlonrwydd ynni ac y byddai tenantiaid yn cael cymorth i reoli hyn. Roedd y gwaith ar eiddo a wnaed hyd yma wedi creu argraff fawr arno gyda llawer o denantiaid yn dweud wrtho eu bod yn falch o'r gwaith yr oedd y Cyngor wedi'i wneud.

Roedd y Cynghorydd Hooper, er yn hapus i gefnogi adeiladu tai, yn pryderu y byddai hyn ar draul tenantiaid ac y byddai, fel y Cynghorydd Dr. Johnson, yn gwerthfawrogi trafodaethau pellach gyda'r Weinyddiaeth o ran yr arian ar gyfer y cynigion.

Dywedodd y Cynghorydd Emma Goodjohn fod Cyngor y Fro, yn ei phrofiad hi, yn landlord rhesymol iawn i'w denantiaid o'i gymharu â landlordiaid cymdeithasau tai.

Dywedodd yr Arweinydd, mewn ymateb i'r sylwadau yn ystod y drafodaeth, mai busnes cymdeithasol oedd y cynllun busnes Tai a'i bod yn bwysig bod y gwaith o adeiladu, ôl-osod ac insiwleiddio adeiladau wedi'i gynnwys. Dywedodd yr Arweinydd hefyd y gallai rhai o'r materion a godwyd yn y cyfarfod hefyd fod wedi cael eu hystyried yng nghyfarfod y Pwyllgor Craffu yn hytrach na chael eu gadael i'r Cyngor Llawn. Wrth gyfeirio at y sector landlordiaid preifat bregus lle'r oedd rhai landlordiaid wedi penderfynu peidio â bod yn landlord mwyach, roedd nifer o achosion llys yn cael eu cynnal a oedd wedi arwain at y Cyngor yn gorfod lleoli teuluoedd mewn llety gwely a brecwast. Byddai'r cynllun gerbron yr Aelodau, meddai'r Arweinydd, yn helpu i symud ymlaen gyda'r Cyngor hefyd wedi cael ei arwain gan yr asesiad anghenion tai.

I gloi, dywedodd yr Arweinydd fod y Cyngor yn dymuno darparu cartrefi carbon isel o ansawdd da am oes, i denantiaid, pe baent eu heisiau, a'i fod yn gynllun busnes cynaliadwy i'w ddatblygu.

Yn dilyn y ddadl cynhaliwyd Pleidlais Gofnodedig ar argymhellion yr adroddiad.

Aelodau	Canys	Yn Erbyn	Ymatal
Anne Asbrey		√	
Julie Aviet	√		
Gareth Ball	√		
Rhiannon Birch	√		
Bronwen Brooks	√		
Gillian Bruce		√	

Ian Buckley	√		
Lis Burnett	√		
Samantha Campbell		√	
George Carroll		√	
Christine Cave		√	
Charles Champion	Gadawodd cyn pleidlais		
Janice Charles		√	
Millie Collins		√	
Marianne Cowpe		√	
Pamela Drake	√		
Anthony Ernest		√	
Christopher Franks		√	
Wendy Gilligan	√		
Russell Godfrey		√	
Emma Goodjohn	√		
Stephen Haines		√	
Howard Hamilton	√		
Sally Hanks	√		
William Hennessy		√	
Nic Hodges		√	
Mark Hooper		√	
Catherine Iannucci-Williams	√		
Gwyn John	√		
Dr. Ian Johnson		√	
Susan Lloyd-Selby	√		

Belinda Loveluck-Edwards	√		
Julie Lynch-Wilson	√		
Kevin Mahoney			√
Naomi Marshallsea	√		
Michael Morgan	√		
Jayne Norman	√		
Helen Payne	√		
Elliot Penn	√		
Sandra Perkes	√		
Ian Perry		√	
Joanna Protheroe	√		
Ruba Sivagnanam	√		
Carys Stallard	√		
Neil Thomas	√		
Rhys Thomas		√	
Steffan Wiliam		√	
Margaret Wilkinson	√		
Eddie Williams	√		
Mark Wilson	√		
Nicholas Wood		√	
Cyfanswm	29	20	1

Roedd y cynnig yn cael ei dderbyn ac wedi'i roi i bleidlais Gofnodedig fe'i cynhaliwyd yn ddiweddarach

PENDERFYNWYD –

(1) Cymeradwyo cynigion cyllideb terfynol y Cyfrif Refeniw Tai ar gyfer 2025/26 fel y nodir yn y tabl isod:

	Gwreiddiol 2024/25	Newid	Cyllideb Arfaethedig Derfynol 2025/26
			£000
Gwariant			
Goruchwyllo a Rheoli – Cyffredinol	4,695	214	4,909
Goruchwyllo a Rheoli – Arbennig	1,949	13	1,962
Atgyweiriadau a Gwaith Cynnal a Chadw	5,000	920	5,920
Costau Ariannu Cyfalaf	5,792	1,097	6,889
Rhent, Ardrethi, Trethi a Thaliadau Eraill	270	28	298
Cynnydd mewn Darpariaeth ar gyfer	1,027	(336)	691
Dyledion Drwg			
Gwariant Cyfalaf o'r Cyfrif Refeniw	8,197	(1,218)	6,979
	26,930	718	27,648
Incwm			
Rhenti Anheddau	(25,793)	(365)	(26,158)
Rhenti Eiddo nad ydynt yn Anheddau	(186)	(13)	(199)
Llog	(45)	(170)	(215)
Costau Gwasanaethau a Chyfleusterau	(684)	(133)	(817)
Cyfraniad tuag at wariant	(94)	(1)	(95)
Incwm o Grantiau	(205)	0	(205)
	(27,007)	(682)	(27,689)
(Gwarged) / Diffyg am y Flwyddyn	(77)	36	(41)
Balans Gweithredol ar 1 Ebrill 2025 a Ddygwyd Ymlaen	(3,524)	(667)	(4,191)
Balans Gweithredol ar 31 Mawrth 2026 a Gerir Ymlaen	(4,191)	(41)	(4,232)

(2) Cymeradwyo'r cynnydd cyfartalog o 2.7% mewn rhent, fel y nodir yn adroddiad y Cabinet a gyhoeddwyd ar 9 Ionawr 2025.

(3) Cymeradwyo'r cynnydd a awgrymwyd ar gyfer gwasanaethau eraill fel y nodir yn y tabl isod ac yn adroddiad y Cabinet a gyhoeddwyd ar 9 Ionawr 2025.

Sail 50 Wythnos	Taliadau Gwirion eddol 2024/25	Taliadau Arfaethed ig 2025/26	
	£	£	
Gwaith Cynnal a Chadw Tir	1.47	1.51	yr wythnos
Glanhau ardaloedd cymunedol	2.75	3.00	yr wythnos
Goleuo ardaloedd cymunedol	2.51	3.60	yr wythnos
Cyfleusterau Golchi Dillad	0.62	0.41	yr wythnos
Glanhau Ffenestri	0.18	0.18	yr wythnos
Cynnal a Chadw Liffitiau	1.33	1.25	yr wythnos
Mynediad Drws	0.71	0.80	yr wythnos

Intercom	0.95	1.29	yr wythnos
Teledu Cylch Cyfyng	0.00	1.43	yr wythnos
Gweithfeydd Trin Carthffosiaeth	455.25	467.54	y flwyddyn
Carthbyllau	439.00	451.00	y flwyddyn

(4) Cymeradwyo'r holl newidiadau i renti a thaliadau gwasanaeth a'u rhoi ar waith o 1 Ebrill 2023, gydag wythnos gyntaf mis Ebrill yn wythnos dim rhent a bod hysbysiadau o gynnydd yn cael eu hanfon at denantiaid ddeufis cyn i'r taliadau newydd ddod i rym yn unol â gofynion Deddf Rhentu Cartrefi (Cymru) 2016.

(5) Cymeradwyo Cynllun Busnes Cyfrif Refeniw Tai 2025/26 sydd ynghlwm yn Atodiad 1 i adroddiad y Cabinet a gyhoeddwyd ar 9 Ionawr 2025.

Rhesymau dros y penderfyniadau

(1) Er mwyn hwyluso gwaith monitro'r gyllideb a dangos cyllideb fantoledig gydag arian yn cael ei dynnu o gronfeydd wrth gefn y CRT i fantoli'r gronfa wrth gefn â Chynllun Busnes Tai 2025/26.

(2) Er mwyn pennu lefelau rhent newydd o fewn canllawiau penodedig Llywodraeth Cymru (LIC) a bodloni'r terfyn amser ar gyfer hysbysu tenantiaid fel sy'n ofynnol yn ôl statud.

(3) Er mwyn cymeradwyo taliadau a bodloni'r terfyn amser ar gyfer hysbysu tenantiaid fel sy'n ofynnol yn ôl statud.

(4) Er mwyn cymeradwyo taliadau, pennu lefelau rhent newydd o fewn canllawiau penodedig Llywodraeth Cymru (LIC) a bodloni'r terfyn amser ar gyfer hysbysu tenantiaid fel sy'n ofynnol yn ôl statud.

(5) Er mwyn cymeradwyo Cynllun Busnes Cyfrif Refeniw Tai 2025/55.